

„Wiączyń”

Rezerваты przyrody Łódzkiego Obszaru Metropolitarne

„Grądy nad Lindą”

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W ŁÓDZI

Na terenie pięciu powiatów wchodzących w skład Łódzkiego Obszaru Metropolitar-
nego (ŁOM) utworzono dotychczas 20 rezerwatów przyrody. Mając na względzie sto-
pień urbanizacji tego terenu tak duża liczba rezerwatów przyrody może wydawać się
zaskakująca. Jeśli jednak weźmiemy pod uwagę historię rozwoju Łodzi i okolic odkryje-
my, że liczba ta jest jak najbardziej zasadna.

„Ciosny”

W pierwszej połowie XIX w., na obszarze obecnej Łodzi i okolic, a na pograniczu
ówczesnych województw kaliskiego i mazowieckiego, wchodzących w skład Królestwa
Polskiego (Kongresowego), rozpościł się kompleks leśny zwany dziś dawną puszcza
łódzką. Lesistość w dzisiejszych granicach Łodzi przekraczała wtedy 70%.

Destrukcja tutejszych lasów rozpoczęła się wraz z dynamicznym rozwojem prze-
mysłu włókienniczego, a tym samym Łodzi i okolicznych miejscowości. Aby lepiej zro-
zumieć skalę tego zjawiska można posłużyć się liczbą ludności Łodzi. W 1815 r. była to
osada z zaledwie 330 mieszkańcami, w 1860 r. duże miasto z liczbą ludności przekracza-
jącą 32 tys., a w 1914 r. półmilionowa metropolia. Gwałtowne wylesienie tych terenów
nastąpiło w wyniku pozyskiwania ogromnych ilości drewna na cele budowlane i ener-
getyczne. Na szczęście lasy nie zostały wycięte całkowicie, a najcenniejsze z ocalałych
fragmentów dawnej puszczy łódzkiej objęto ochroną w rezerwach przyrody, takich
jak „Polesie Konstantynowskie”, „Las Łagiewnicki”, „Wiączyń”, „Molenda” czy „Gałków”.

Wyjątkowe miejsce wśród rezerwatów przyrody Łódzkiego Obszaru Metropolitar-
nego zajmuje „Polesie Konstantynowskie”. To jeden z najstarszych rezerwatów w kraju
i pierwszy utworzony w granicach administracyjnych miasta. Został utworzony w 1930
r. z inicjatywy Towarzystwa Przyrodniczego im. Stanisława Staszica na mocy uchwały
Magistratu Miasta Łodzi. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie wielogatunkowego
lasu z udziałem jodły występującej na granicy zasięgu, o cechach zespołu łągu jesiono-
wo-olszowego i grądu subkontynentalnego. Duże zasoby martwego drewna stwarzają
tu dogodne warunki dla rozwoju populacji bezkręgowców saproksylicznych i sprzyjają
zachowaniu różnorodności flory, mykobioty i fauny w warunkach wielkomiejskich. Ze
względu na konieczność ograniczenia oddziaływań antropogenicznych i zachowania
bezpieczeństwa rezerwat nie jest udostępniony dla zwiedzających.

„Dąbrowa Grotnicka”

Drugim rezerwatem przyrody w granicach administracyjnych Łodzi jest „Las Łą-giewnicki”. Został utworzony, aby chronić cenne fragmenty lasu, w których występują naturalne fitocenozy grądowe, takie jak grąd typowy, grąd wysoki i grąd niski, a także dąbrowy (światlista i kwaśna). Unikatowy charakter obszaru podkreśla występująca na granicy swojego zasięgu jodła pospolita. Rezerwat położony jest w północnej części miasta, chętnie odwiedzanej w celach rekreacyjnych. Po rezerwacie można się poru-szać jedynie po wyznaczonych dwóch trasach udostępnienia.

Rezerwat przyrody „Parowy Janinowski” znajduje się w gminie Brzeziny, a celem jego utworzenia była ochrona cennych form geomorfologicznych – parowów, które wy-stępują w strefie krawędziowej Wzniesień Łódzkich. Te naturalne formacje są istotne zarówno z naukowego, jak i dydaktycznego punktu widzenia. Występujące tu kwa-sne buczyny reprezentują dobrze zachowane płaty na północno-wschodniej granicy zasięgu tego siedliska w Polsce centralnej. Cechą charakterystyczną tego zbiorowiska jest wyjątkowo skąpe runo i podszyt. Ze względu na duże walory geomorfologiczne i przyrodnicze rezerwat jest ważnym obszarem badań i edukacji ekologicznej. Jest udo-stępniony do ruchu po wyznaczonym szlaku. Innym przykładem rezerwatu przyrody chroniącego kwaśne buczyny jest „Gałków”. W gminie Stryków, pod Dobieszkowem znajduje się rezerwat przyrody „Struga Dobieszkowska”, którego celem ochrony jest zachowanie naturalnego krajobrazu leśnego strumienia – Młynówki. Podobnie jak w rezerwacie „Parowy Janinowski”, również i tutaj rzeźba terenu jest urozmaicona, wy-

„Grądy nad Moszczenicą”

„Struga Dobieszkowska”

„Wolbórka”

stępują tu jary i misy źródłiskowe, a stok wysoczyzny w kierunku doliny Młynówki jest stromo nachylony. Niewątpliwym walorem rezerwatu są też lasy o składzie naturalnym porastające dno doliny nad meandrującą rzeką. Są to dobrze wykształcone zbiorowi-ska – łęgowe w dolinie strugi oraz w otoczeniu nisz źródłiskowych i grądowe na skłonie doliny i wysoczyźnie. Całość tworzy bardzo urokliwy krajobraz. Sama Młynówka (inna nazwa to właśnie Struga Dobieszkowska) jest lewym dopływem Moszczenicy, będącej prawym dopływem Bzury, która z kolei jest lewym dopływem Wisły.

Wzniesienia Łódzkie i tereny przyległe obfitują w źródła dające początek licznym strumieniom. Przykładami innych rezerwatów przyrody tego obszaru związanymi z źródłami lub niewielkimi ciekami mogą być: „Grądy nad Lindą”, „Grądy nad Moszcze-nicą”, „Rawka” (górny odcinek) czy „Wolbórka”.

„Jodły Oleśnickie”

Ciekawym obiektem znajdującym się niedaleko Łodzi jest florystyczny rezerwat przyrody „Ciosny” położony w gminie Zgierz. Powstał w celu ochrony unikalnego naturalnego skupiska okazałych jałowców pospolitych, rosnących na śródlądowych wydmach. Jest to jeden z trzech nieleśnych rezerwatów w łódzkim Obszarze Metropolitar-nym i jedyny w województwie łódzkim utworzony dla ochrony jałowca. Te wytrzymałe rośliny, przystosowane są do życia na ubogich, piaszczystych siedliskach wydmowych, dzięki czemu pełnią rolę gatunku pionierskiego. Zwykle mają pokrój krzewiasty, jednak w rezerwacie przyrody „Ciosny” osiągają rozmiary drzew i tworzą urokliwe gaje, które w słoneczne dni nasyczone są intensywnym zapachem uwalnianych olejków eterycz-nych.

Innym nieleśnym rezerwatem przyrody w ŁOM jest, położony w gminie Aleksan-drów Łódzki, w dolinie między wydmami, rezerwat torfowiskowy – „Torfowisko Rąbień”. Celem ochrony jest zachowanie torfowiska wysokiego z bogatą i różnorodną roślinno-ścią, a także zapewnienie ochrony ze względów naukowych, dydaktycznych i kulturo-wych. Rezerwat jest ważnym siedliskiem rzadkich gatunków roślin, takich jak pływacz drobny, żurawina błotna czy jastrzębiec gładki.

Niewielki kompleks śródleśnych torfowisk niskich i mokradeł znajduje się również w rezerwacie przyrody „Mianów”, na krawędzi doliny Neru, w pobliżu miejscowości Ruda Jeżewska w gminie Lutomiersk. Torfowiska występują tu w mozaice z olsami i la-sami bagiennymi.

„Parowy Janinowski”

„Polesie Konstantynowskie”

Niektóre z rezerwatów przyrody łódzkiego Obszaru Metropolitarnego udostępni-o do celów edukacyjnych i rekreacyjnych. Należy pamiętać, że poruszać się tam można jedynie po wyznaczonych ścieżkach, co umożliwia poznanie walorów przyrodniczych bez zakłócania naturalnych procesów zachodzących w rezerwach. W przypadku re-zerwatów nieudostępniowanych możliwe jest przemieszczanie się wzdłuż ich granic. Dojr-załe, zamierające lub martwe drzewa mogą stanowić niebezpieczeństwo, zwłaszcza przy występowaniu pokrywy śnieżnej lub przy wietrznej pogodzie. Należy mieć to na uwadze podczas przebywania w obszarach leśnych i zadbać o bezpieczeństwo odpow-iednio dostosowując swoją aktywność do panujących warunków. Warto pamiętać też o mapie lub aplikacji do nawigacji turystycznej.

„Las łagiewnicki”

„Mianów”

